

Інструктажі водіїв колісних транспортних засобів

Щоденно у засобах масової інформації з'являються трагічні матеріали про дорожньо-транспортні пригоди, в яких травмуються та гинуть люди. У переважній більшості випадків головною причиною дорожньо-транспортних пригод є порушення Правил дорожнього руху. За певних обставин та причин, на жаль, не зазначається, що в результаті цих пригод переважна частина потерпілих перебувала на роботі, отже виявлені випадки були нещасними випадками на виробництві.

З багаторічного досвіду відомо, що одним з основних профілактичних заходів є навчання, інструктажі та стажування працівників.

У запропонованій статті хочу окремо зупинитися на інструктажах. Відповідно до вимог статті 18 Закону України «Про охорону праці» працівники під час прийняття на роботу та в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії. Порядок проведення навчання та інструктажів визначено Типовим положенням про порядок проведення навчання й перевірки знань з питань охорони праці, затвердженим наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15. Цим положенням передбачено проведення вступного, первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів з охорони праці, а також затверджено форми журналів вступного та періодичних інструктажів.

Статтею 34 Закону України «Про автомобільний транспорт» та статтею 12 Закону України «Про дорожній рух» на автомобільних перевізників покладаються вимоги щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, в тому числі проведення стажування та інструктажів водіїв. Відповідно до цих вимог Міністерством транспорту та зв'язку України наказом від 05.08.2008 № 957 затверджено Порядок проведення інструктажів та стажування водіїв колісних транспортних засобів. Цим нормативним документом визначено подібні за назвою до інструктажів з охорони праці, але відмінні за наповненням інструктажі з безпеки руху - вступний, первинний, передрейсовий (цільовий), періодичний (повторний), позаплановий (спеціальний), а також порядок їхнього проведення. Треба звернути увагу на те, що таким порядком передбачено ведення лише 2 журналів – Журналу реєстрації вступного інструктажу з безпеки руху та Журналу реєстрації інструктажів з безпеки руху. До набрання чинності зазначеного Порядку вимагалось ведення окремих журналів по кожному із зазначених інструктажів, що спричиняло певні незручності, а іноді призводило до плутанини.

Перед розглядом інструктажів з безпеки руху хочу звернути увагу, що інструктажі з охорони праці та безпеки руху водіїв можна проводити одночасно, але при цьому програми інструктажів та інструкції поєднувати не можна, а результати інструктажів мають фіксуватися:

- з охорони праці – в журналах реєстрації інструктажів з охорони праці;
- з безпеки руху – в журналах реєстрації інструктажів з безпеки руху.

Для належної організації проведення інструктажів водіїв колісних транспортних засобів треба насамперед наказом, розпорядженням або іншим нормативним документом перевізника затвердити Програми проведення інструктажів водіїв колісних транспортних засобів з урахуванням конкретних

умов та видів перевезення, а також визначити осіб, на яких покладаються обов'язки з проведення інструктажів.

Повинні бути розроблені та затверджені програми:

Програма вступного інструктажу водіїв колісних транспортних засобів підприємства;

Програма первинного інструктажу водіїв колісних транспортних засобів підприємства;

Програма передрейсового (цільового) інструктажу водіїв колісних транспортних засобів підприємства;

Програма періодичного (повторного) інструктажу водіїв колісних транспортних засобів підприємства;

Програма стажування водіїв колісних транспортних засобів підприємства.

Розглянемо наповнення програм проведення інструктажів:

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ З БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ВОДІІВ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

У вступній частині програми зазначається:

- на підставі вимог яких законодавчих та нормативно-правових актів розроблена запропонована програма;
- з ким проводиться вступний інструктаж з безпеки руху;
- ким проводиться вступний інструктаж з безпеки руху;
- місце проведення вступного інструктажу;
- порядок оформлення вступного інструктажу з безпеки руху.

Основні положення мають містити:

1. Рух транспорту та пішоходів на території підприємства:

Схема руху транспорту та пішоходів по території. Рух КТЗ в виробничих приміщеннях. Схеми розміщення рухомого складу на стоянках. Основний та запасні (пожежні) в'їзди/виїзди. Контрольно-технічний пункт – порядок руху, інформаційне забезпечення.

2. Правила внутрішнього трудового розпорядку:

Ознайомлення з відповідним розділом Колективного (Трудового) договору (угоди). Відповідальність за порушення правил внутрішнього трудового розпорядку. Роз'яснення причини та порядок відсторонення працівника від роботи.

3. Режим праці та відпочинку.

Положення про робочий час і час відпочинку водіїв автотранспортних засобів. Графік роботи та відпочинку водіїв.

4. Особливості роботи КТЗ підприємства та заходи із забезпечення безпеки руху.

Маршрути, що обслуговуються підприємством, категорії їхньої складності. Найбільш аварійно небезпечні місця на маршрутах. Організація проведення інструктажів з безпеки руху. Навчання водіїв з безпеки руху. Робота служби безпеки руху. Діяльність комісії з безпеки дорожнього руху. Контроль за роботою водіїв на лінії.

5. Основні причини дорожньо-транспортних пригод та методи їхнього попередження.

Аналіз аварійності. Розгляд дорожньо-транспортних пригод комісією з безпеки дорожнього руху. Заходи впливу до водія за порушення Правил дорожнього руху та інструкції водія.

6. Дії водія у разі ДТП.

Порядок дій водія причетного до ДТП. Повідомлення відповідальних осіб підприємства. Надання першої медичної допомоги потерпілим.

7. Порядок проходження передрейсового та післярейсового медичного огляду.

Основні положення Інструкції про організацію та порядок проведення передрейсових та післярейсових медичних оглядів.

Вступний інструктаж проводиться за відповідними інструкціями, що розробляються та затверджуються згідно з даною програмою.

Забороняється допуск водіїв до роботи без проходження ними вступного інструктажу з безпеки дорожнього руху.

ПРОГРАМА ПЕРВИННОГО ІНСТРУКТАЖУ З БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ВОДІЇВ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

У вступній частині програми зазначається:

- на підставі вимог яких законодавчих та нормативно-правових актів розроблена дана програма;
- з ким проводиться первинний інструктаж з безпеки руху;
- ким проводиться первинний інструктаж з безпеки руху;
- місце проведення первинного інструктажу;
- порядок оформлення первинного інструктажу з безпеки руху.

При проведенні первинного інструктажу водію роз'яснюються:

1. Особливості КТЗ на якому буде працювати водій.

Тип, марка, модель транспортного засобу. Технічна характеристика КТЗ. Особливості конструкції. Основні положення інструкції заводу-виготовлювача з експлуатації даного КТЗ. Правила безпеки при експлуатації КТЗ. Порядок закріплення КТЗ за водієм. Правила прийому та здачі транспортного засобу.

2. Особливості перевезень пасажирів чи вантажів.

Особливості маршруту (маршрутів) на якому буде працювати водій. Основні небезпечні ділянки на маршруті, круті підйоми, спуски, повороти, місця з обмеженою видимістю чи оглядовістю, перехрестя з трамвайними і залізничними коліями (з нанесеними на їхні схеми зонами видимості колії), шляхопроводи, протяжність маршруту, зупиночні пункти. Правила перевезень пасажирів (вантажів). Вимоги безпеки при під'їзді та від'їзді від зупинок. Порядок дій при ДТП. Надання першої медичної допомоги потерпілим в ДТП.

3. Технічне обслуговування, ремонт та зберігання транспортного засобу.

Організація обслуговування та ремонту транспортних засобів в підприємстві. Періодичність технічних обслуговувань транспортного засобу. Участь водія в процесі обслуговування або ремонту КТЗ. Вимоги безпеки. Місце стоянки закріпленого транспортного засобу. Вимоги безпеки при постановці КТЗ на місце стоянки або при виїзді. Подача транспортного засобу на огляд механіком ВТК.

Первинний інструктаж з безпеки дорожнього руху проводиться за відповідними інструкціями, що розробляються та затверджуються відповідно до вказаної програми.

Забороняється допуск водіїв до роботи на маршруті без проходження ними первинного інструктажу з безпеки дорожнього руху.

ПРОГРАМА ПЕРЕДРЕЙСОВОГО (ЦІЛЬОВОГО) ІНСТРУКТАЖУ З БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ВОДІІВ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

У вступній частині програми треба зазначити:

- на підставі вимог яких законодавчих та нормативно-правових актів розроблена запропонована програма;
- мета та з ким проводиться передрейсовий (цільовий) інструктаж з безпеки руху;
- ким проводиться передрейсовий (цільовий) інструктаж з безпеки руху;
- місце проведення передрейсовий (цільовий) інструктажу;
- порядок оформлення передрейсовий (цільовий) інструктажу з безпеки руху.

I. При проведенні передрейсового (цільового) інструктажу при перевезенні організованих груп дітей водію роз'яснюються:

1. Особливості маршруту.

Схема маршруту. Початковий та кінцевий пункти маршруту. Розклад руху по маршруту. Місця та час відпочинку. Місця харчування. Аварійно-небезпечні ділянки на маршруті. Заборона руху в темний час доби.

2. Погодні умови.

Прогноз погоди на час роботи на лінії. Несприятливі метеорологічні фактори.

3. Правила перевезення організованих груп дітей.

Основні положення відповідного розділу Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту та інших нормативних документів.

4. Дії водія у разі ДТП.

Порядок дій водія причетного до ДТП. Повідомлення відповідальних осіб підприємства. Надання першої медичної допомоги потерпілим.

5. Особливі вказівки.

Дії водія у разі настання несприятливих погодних і дорожніх умов, у разі технічної несправності автобуса, виникнення загрози безпеці руху, а також погіршення стану здоров'я водія.

II. При направленні на міжміські перевезення пасажирів та вантажів вперше водію роз'яснюється:

1. Особливості маршруту.

Схема маршруту. Початковий та кінцевий пункти маршруту. Розклад руху за маршрутом. Місця та час відпочинку. Місця харчування. Аварійно-небезпечні ділянки на маршруті. Рух в темний час доби. Правила безпеки руху та охорони праці при роботі рухомого складу у відриві від основної бази

2. Погодні умови.

Прогноз погоди на час роботи на лінії. Несприятливі метеорологічні фактори.

3. Правила перевезення пасажирів та багажу.

Основні положення відповідного розділу Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту та інших нормативних документів.

4. Дія водія у разі ДТП.

Порядок дій водія причетного до ДТП. Повідомлення відповідальних осіб підприємства. Надання першої медичної допомоги потерпілим.

5. Особливі вказівки.

Дії водія у разі настання несприятливих погодних і дорожніх умов, виходу з ладу КТЗ, виникнення загрози безпеці руху, а також погіршення стану здоров'я водія. Дії водія у разі виявлення підозрілих предметів у транспортному засобі.

III. При залученні водія до роботи з подолання наслідків надзвичайних ситуацій та стихійних лих.

1. Особливості маршруту.

Схема маршруту. Початковий та кінцевий пункти маршруту. Розклад руху по маршруту. Місця та час відпочинку. Місця харчування. Аварійно-небезпечні ділянки на маршруті. Рух в темний час доби. Правила безпеки руху та охорони праці при роботі рухомого складу у відриві від основної бази.

2. Погодні умови.

Прогноз погоди на час роботи на лінії. Несприятливі метеорологічні фактори.

3. Характер надзвичайної ситуації або стихійного лиха.

Ознайомлення водія з характером або видом надзвичайної ситуації чи стихійного лиха. Засоби індивідуального захисту, правила користування ними особливості режиму руху тощо.

4. Дії водія у разі ДТП.

Порядок дій водія причетного до ДТП. Повідомлення відповідальних осіб підприємства. Надання першої медичної допомоги потерпілим.

5. Особливі вказівки.

Дії водія у разі настання несприятливих погодних і дорожніх умов, виходу з ладу КТЗ, виникнення загрози безпеці руху, а також погіршення стану здоров'я водія.

Передрейсовий (цільовий) інструктаж проводиться за відповідними інструкціями, що розробляються та затверджуються відповідно до представленої програми.

Забороняється направлення на лінію (маршрут) водіїв, які виконують перевезення груп дітей, направляються вперше на міжміські перевезення пасажирів чи вантажів або залучаються до роботи з подолання наслідків надзвичайних ситуацій або стихійних лих без проходження ними передрейсового (цільового) інструктажу з безпеки дорожнього руху.

ПРОГРАМА ПЕРІОДИЧНОГО (ПОВТОРНОГО) ІНСТРУКТАЖУ З БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ВОДІЇВ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

У вступній частині програми треба зазначити:

- на підставі вимог яких законодавчих та нормативно-правових актів розроблена представлена програма;
- з ким проводиться первинний інструктаж з безпеки руху;

- ким проводиться первинний інструктаж з безпеки руху;
- місце проведення первинного інструктажу;
- порядок оформлення первинного інструктажу з безпеки руху.

При проведенні періодичного (повторного) інструктажу водію нагадуються основні положення первинного інструктажу, а також роз'яснюються:

1. Причини та наслідки ДТП, обставини їх скоєння.

Аналіз стану аварійності. Обставини та причини дорожньо-транспортних пригод. Розгляд порушень водіями Правил дорожнього руху та інструкції водія. Розгляд актуальних розділів Правил дорожнього руху.

2. Особливості експлуатації та керування КТЗ в осінньо-зимовий та весняно-літній період.

Конкретні погодно-кліматичні умови, дорожні умови та особливості експлуатації транспортних засобів у відповідний період.

3. Особливі умови перевезень.

Проведення операцій (рейдів) «Перевізник», «Увага! Діти на дорозі» тощо. Безпека дорожнього руху під час шкільних канікул та після їх завершення. Безпека руху в місцях проведення дорожніх робіт.

Періодичний (повторний) інструктаж з безпеки дорожнього руху проводиться за відповідними інструкціями та інформаційними матеріалами, що розробляються та затверджуються відповідно до приведеної програми.

Забороняється допуск водіїв до роботи на маршруті без проходження ними періодичного (повторного) інструктажу з безпеки дорожнього руху.

ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАПЛАНОВОГО (СПЕЦІАЛЬНОГО) ІНСТРУКТАЖУ

Особливість позапланового (спеціального) інструктажу полягає в тому, що для такого інструктажу важко скласти єдину уніфіковану програму, оскільки час проведення та тематику передбачити не можливо. Окрім обставин, зазначених у Порядку проведення інструктажів та стажування водіїв колісних транспортних засобів бажано проводити позапланові (спеціальні) інструктажі за випадками резонансних дорожньо-транспортних пригод.

Зразок: позаплановий (спеціальний) інструктаж:

Затверджую
керівник підприємства

Позаплановий (спеціальний) інструктаж № 1
від 20 січня 2012 р.

19 січня 2012 року о 17 годині, на 1 км автодороги Західний під'їзд до м. Рівне поблизу с. Вересневе Рівненського р-ну водій автобуса «VOLKSWAGEN LT 46» з невідомих причин не впорався з керуванням, виїхав на смугу зустрічного руху, де скоїв зіткнення з автомобілем «RENAULT MAGNUM AE 385T» з напівпричепом «KASSBOHRER LAMBERET».

Внаслідок ДТП дев'ять пасажирів автобуса "VOLKSWAGEN, (у тому числі 10-річна дівчинка) загинули, а ще восьмеро, (серед яких шестеро дітей віком від 10-ти до 15 років) отримали тілесні ушкодження, з якими були доставлені до лікарні.

В автобусі під час аварії перебувало 17 пасажирів.

З метою попередження подібних випадків:

1. Забороняється виїзд на призначений для зустрічного руху бік дороги, окрім випадків передбачених п.11.3 Правил дорожнього руху України.
2. Під час зустрічного роз'їзду та виконання обгону треба дотримуватися вимог розділів 13 та 14 Правил дорожнього руху.
3. Під час вибору швидкості руху треба враховувати дорожню обстановку, особливості вантажу, стан транспортного засобу, природно-метеорологічні умови для можливості контролювати рух та безпечно керувати транспортним засобом.
4. Під час руху на слизькій дорозі треба здійснювати рух на невеликій швидкості, використовувати «гальмування двигуном», переходячи для цього на понижену передачу, не крутити різко рульове колесо, не відпускати і не натискати різко педаль газу. Гальмувати переривчастими короточасними натисканнями на гальмівну педаль (для автомобілів без антиблокувальної системи гальм). У випадку заносу треба плавно відпустити педаль газу та поворотом рульового колеса в бік заносу вирівняти автомобіль.
5. При недостатній видимості зменшити швидкість, ввімкнути габаритні вогні та фари. Якщо недостатня видимість викликана погодними умовами (дощ, сніг, туман), треба ввімкнути ближнє світло фар та при наявності протитуманні ліхтарі.
6. У випадку, коли дорожньо-кліматичні умови не дозволяють продовжувати подальший рух – зупинитися, вжити заходів для позначення транспортного засобу та повідомити про це відповідальних осіб підприємства.

Інженер з безпеки руху

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Зразок: оформлення інструктажів з безпеки руху

ЖУРНАЛ
реєстрації вступного інструктажу
з безпеки руху

№ з/п	Дата	Прізвище, ім'я та по батькові особи, яку інструктують	Прізвище, ініціали, посада особи, яка інструктує	Підписи		Примітки
				Особи, яку інструктують	Особи, яка інструктує	
1	2	3	4	5	6	7
1	01.02.2012	Сидоренко Анатолій Іванович	Хміль І.І., інженер з безпеки руху	підпис	підпис	

ЖУРНАЛ
реєстрації інструктажів з безпеки руху

№ з/п	Дата	Вид інструктажу: первинний, передрейсовий (цільовий), періодичний (повторний), позаплановий (спеціальний)	Прізвище, ім'я та по батькові особи, яку інструктують	Прізвище, ініціали, посада особи, яка інструктує	Підписи		Примітки
					Особи, яку інструктують	Особи, яка інструктує	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	01.02.2011	Первинний	Сидоренко Анатолій Іванович	Кравець А.М., начальник автоколони №1	підпис	підпис	
2	02.02.2011	Періодичний (повторний)	Антоненко Іван Семенович	Кравець А.М., начальник автоколони №1	підпис	підпис	
12	01.06.2011	Передрейсовий (цільовий)	Сидоренко Анатолій Іванович	Щербина О.Р. заступник директора з перевезень	підпис	підпис	Міжміські перевезення вперше
36	20.01.2012	Позаплановий (спеціальний)	Сидоренко Анатолій Іванович	Хміль І.І., інженер з безпеки руху	підпис	підпис	Інструктаж №1 від 20.01.2012р.

Отже, розглянуті у наведеній статті типові для автотранспортних підприємств інструктажі з безпеки дорожнього руху водіїв колісних транспортних засобів є невід'ємною частиною дотримання дисципліни на транспорті, а відповідно й обов'язковою профілактичною умовою безпеки руху на наших шляхах.

Начальник управління з питань охорони праці,
безпеки руху та надзвичайних ситуацій КП «Київпастрас» В.Костиця